

Yrityskaupan hyväksyminen: Assemblin AB (Triton) / Senera Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") on 6.8.2021 ilmoitettu järjestely, jossa Assemblin AB ("Assemblin" tai "ilmoittaja") hankkii yksinomaisen määräysvallan Senera Oy:ssä ("Senera").

1 Yrityskaupan osapuolet

Assemblin on pohjoismainen asennusyhtiö, joka kehittää, toteuttaa ja ylläpitää ilma-, vesi- ja energijärjestelmiä. Suomessa Assemblin toimii tytäryhtiönsä Assemblin Oy:n kautta. Assemblinin Suomen palvelutarjonta on jaettu kolmeen osa-alueeseen: i) talotekniikka, jossa Assemblin tarjoaa sähkö-, ilmastointi- ja putki- sekä LVI-urakointia; ii) tekniset huoltopalvelut, joissa Assemblin huoltaa ja ylläpitää jäähdytys-, ilmanvaihto-, sprinkleri-, putki- ja sähkölaitteita sekä -järjestelmiä; ja iii) rakennusautomaatio, jossa Assemblin tarjoaa rakennusautomaatiourakointia, pilvivalvomopalveluita ja automaation ratkaisuja. Assemblinin omistaa pääomasijoitusyhtiö Triton (Triton Fund IV) ("Triton").¹

Senera tarjoaa Suomessa maalämmön ja energian talteenoton kokonaistoimituksia. Senera toimii neljällä liiketoiminta-alueella tarjoten i) maalämmön kokonaistoimituksia, ii) energian talteenoton kokonaistoimituksia, iii) ilma-vesilämpöpumppujärjestelmiä ja iv) ilma-vesilämpöpumppujen ja maalämpöpumppujen sekä lämmön talteenottojärjestelmien huoltoa ja korjausta. Seneran tytäryhtiöitä ovat Tom Allen Senera Oy, Maalämpöhuoltokeskus Oy ja Suomen Lämpöpumppuverkkokauppa Oy.

2 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Ilmoittajan mukaan molempien yrityskaupan osapuolten voidaan katsoa toimivan laajassa mielessä taloteknisen urakoinnin markkinoilla. Osapuolten toiminnot kuuluvat kuitenkin eri markkinasegmenteille ja ovat suurimmaksi osaksi toisiaan täydentäviä. Assemblin ei ilmoittajan mukaan toimi Seneran tavoin maalämmön tai energian talteenoton eikä lämmön talteenottojärjestelmien tai lämpöpumppujen huollon ja korjauspalveluiden segmenteillä. Kiinteistönhallintajärjestelmissä Assemblin keskittyy ilmastoinnin, lämmityksen ja valaistuksen optimointiin tarjotakseen energiatehokkaita sisäilmaston ratkaisuja. Senera puolestaan auttaa rakennusten omistajia vaihtamaan energialähteekseen maalämmön ja asentamaan laitteiston, jolla rakennusten ylijäämä-lämpö kerätään talteen.

Mikäli asiassa kuitenkin tarkasteltaisiin kapeampia markkinasegmenttejä, on ilmoittaja tunnistanut osapuolten välillä horisontaalisen päällekkäisyyden lämpöpumppujärjestelmien markkinoilla, samoin kuin useamman vertikaalisen

¹ Triton investoi ensisijaisesti saksankielisiin maihin, Pohjoismaihin, Benelux-alueelle, Ranskaan, Italiaan, Espanjaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

30.8.2021

yhteyden sekä Seneran ja Tritonin portfolioyhtiöiden että Seneran ja Assemblinin kilpailijoiden tarjoamien palveluiden välillä. KKV on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän mukaisesti ja ilmoittajan toimittamia markkinatietoja hyväksi käyttämällä. Markkinamäärittely on kyseisessä asiassa voitu kuitenkin jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein yrityskaupan ei ole katsottu estävän kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella.

Lämpöpumppujärjestelmät

Ilmoittajan näkemyksen mukaan talotekniikan markkinoiden tarkempi määrittely ei ole tarpeellista osapuolten toimintojen painopiste-erojen ja markkinaosuuksien pienuuden vuoksi. Mikäli asiassa kuitenkin tarkasteltaisiin taloteknisen urakoinnin kapeampia markkinasegmenttejä, on ilmoittaja tunnistanut yhden vähämerkityksellisen horisontaalisen päällekkäisyyden: lämpöpumppujärjestelmät. Assemblinilla on ilmoittajan mukaan vähäisessä määrin lämpöpumppujen myyntiä, joka koostuu ainoastaan ilmalämpöpumppujen asentamisesta yksityisasuntoihin. Senera puolestaan myy yksinomaan ilma-vesilämpöpumppuja.

Osapuolten tiedossa ei ole vakiintunutta lämpöpumppuja koskevaa markkinamäärittelyä. Jos ilmalämpö- ja ilma-vesilämpöpumppuja tarkasteltaisiin yhtenä lämpöpumppumarkkinana, olisi Assemblinin markkinaosuus vuoden 2020 noin 280 miljoonan euron kokonaismarkkinasta [0–5] % ja Seneran [0–5] %. Tarkasteltaessa ilmalämpö- ja ilma-vesilämpöpumppuja eri tuotemerkkinoille kuuluvina, ei osapuolten välillä olisi lainkaan horisontaalista päällekkäisyyttä.²

Myöskään kapeampi maantieteellinen markkinamäärittely ei ilmoittajan mukaan olennaisesti muuttaisi kuvaa, eikä osapuolten markkinaosuudet nousisi millään alueellisella markkinalla muutamaa prosenttia korkeammiksi.

Osapuolten väliset vertikaaliset yhteydet

Osapuolet ovat tunnistaneet kaksi olemassa olevaa vertikaalista yhteyttä toistensa välillä. Senera on ostanut Tritonin portfolioyhtiöihin lukeutuville Polygon Finland Oy:ltä ("Polygon") ja Ramudden Oy Ab:ltä ("Ramudden") tuotteita ja palveluita. Ilmoittajan mukaan kyseisiä yhteyksiä voidaan pitää vähäisinä, mutta koska Polygonin ja Ramuddenin markkinaosuudet ylittävät 20 % vertikaalisen suhteen kannalta relevanteilla ylämarkkinoilla, on ilmoittaja toimittanut tietoja myös näistä markkinoista.

² Ilmoittajan arvion mukaan Assemblinin markkinaosuus vuonna 2020 ilmalämpöpumppuissa oli [0–5] % arviolta noin 160 miljoonan euron valtakunnallisesta markkinasta. Markkinalla Assemblinin tärkeimmät kilpailijat ovat ilmoittajan mukaan K-Rauta (Kesko Oy) [10–20] %, Bauhaus Suomi Oy [10–20] %, Gigantti Oy Ab [10–20] %, Power Finland Oy [10–20] % ja LämpöYkkönen Oy [5–10] %. Seneran markkinaosuus ilma-vesilämpöpumppuissa taas oli noin [0–5] % arviolta noin 120 miljoonan euron valtakunnallisesta markkinasta. Seneran tärkeimmät kilpailijat ovat ilmoittajan mukaan Lämpöykkönen Oy [5–10] %, Lämpöpöpartio Oy [5–10] %, Suomen Vesitekniikka Oy [5–10] %, KotiSun Oy [0–5] % ja Putkimaatti Oy [0–5] %.

30.8.2021

Ilmoittajan mukaan Polygon toimii *kiinteistövahinkojen korjausmarkkinoilla* ja tarjoaa korjauspalveluiden ohella tilapäisiä kosteudenhallintaratkaisuja sekä sisäilmapalveluja.³ Senera ostaa Polygonilta vesivahinkokohteiden kartoitus- ja huoltopalveluita, mutta ainoastaan *ad hoc* -perusteisesti 3–5 kertaa vuodessa, kun kohteessa on tai paljastuu kosteusvahinko. Ramudden toimii *työturvallisuusratkaisujen markkinoilla* ja tarjoaa palveluitaan teille, rakennuksille ja teollisuuteen, mihin kuuluu muun muassa liikennemerkkien ja -esteiden vuokraus, samoin kuin liikennesuunnittelu- ja koulutus- sekä ylläpito- ja valvontapalvelut.⁴ Senera on hankkinut Ramuddenilta tie- ja liikennesulkupalveluita. Ilmoittajan mukaan kyse on niin ikään *ad hoc* -palveluista.

Osapuolet ovat ilmoittajan mukaan havainneet lisäksi kaksi vähämerkityksellistä vertikaalista yhteyttä Seneran ja Assemblinin kilpailijoiden välillä, joihin liittyviä markkinoita ilmoittaja on niin ikään kuvannut yleisesti virastolle ottaen huomioon myös Assemblinin ja Fidelix Holding Oy:n ("Fidelix") välisen yrityskaupan, jota ei kyseistä päätöstä annettaessa ole vielä pantu täytäntöön.⁵

Ilmoittajan mukaan Seneralla on vertikaalinen yhteys *rakennusautomaation tuotteiden markkinoilla*⁶ Ouman Oy:öön ("Ouman"), joka on Assemblinin ja Fidelixin kilpailija.⁷ Senera hankkii ilmoittajan mukaan Oumanilta lämpöpumppujen hallinta-automaatiossa sekä lämmityksen että jäähdytyksen automaatioissa käytettävää ohjelmistoa. Oumanilta ostettava hyödyke koostuu sekä automaation järjestelmätuotteista että kenttälaitteista, kuten lämpötila-antureista. Ilmoittaja kuitenkin korostaa, että kaikki markkinoilla olevat tunnetut automaatiojärjestelmät ovat ohjelmoitavissa ohjaamaan lämpöpumppuprosesseja. Ouman tai Fidelix eivät siten alustana tarjoa mitään erityistä teknologiaa, jota muiden valmistajien tuotteilla ei pystyisi tekemään.

³ Ilmoittajan arvion mukaan kiinteistövahinkojen korjausmarkkinoiden kokonaisarvo Suomessa vuonna 2020 oli 150 miljoonaa euroa, josta Polygonin markkinaosuus oli [30–40] %. Polygonin merkittävimmät kilpailijat ovat ilmoittajan arvion mukaan RKM Group Oy (Kuivaustekniikkaryhmä) [20–30] %, Recover Nordic Oy [10–20] %, VV-Kuivaus Oy [5–10] %, Delete Finland Oy [0–5] % ja A-Kuivaus Oy [0–5] %.

⁴ Ilmoittajan arvion mukaan työturvallisuusratkaisujen markkinoiden kokonaisarvo Suomessa vuonna 2020 oli 60 miljoonaa euroa, josta Ramuddenin markkinaosuus oli [20–30] %. Ramuddenin merkittävimmät kilpailijat ovat ilmoittajan arvion mukaan Trafino Oy [20–30] %, Ramirent Oy [10–20] %, Jade Infra Oy [5–10] %, Elpac Oy [5–10] % ja Liikennetuotteet Oy [5–10] %.

⁵ Assemblin on tehnyt joulukuussa 2020 kauppasopimuksen Fidelixin hankinnasta. KKV on hyväksynyt kyseisen järjestelyn ehdollisena 30.7.2021 (ks. KKV:n päätös asiassa Assemblin AB (Triton) / Fidelix Holding Oy, dnro KKV/94/14.00.10/2021). Koska kyseistä yrityskauppaa ei ole vielä pantu täytäntöön, Fidelix ei ole nyt käsiteltävänä olevan yritysjärjestelyn osapuoli. Ilmoittaja on kuitenkin yrityskauppailmoituksessa arvioinut myös Fidelixin vertikaalisia yhteyksiä Seneraan.

⁶ Ilmoittajan mukaan rakennusautomaation tuotteet on rakennusautomaation alasegmentti ja käsittää ainoastaan puhtaat tuotemyynnit automaatioprojektien ulkopuolella.

⁷ Rakennusautomaation tuotteiden markkinan kokonaisarvo Suomessa vuonna 2020 oli ilmoittajan arvion mukaan 22,3 miljoonaa euroa, josta Assemblinin (Fidelix) markkinaosuus oli [10–20] %. Ilmoittajan arvio markkinan arvosta käsittää ainoastaan automaatiojärjestelmät eli kenttälaitteiden osuutta ei ole sisällytetty lukuihin. Merkittävimmät kilpailijat kokonaismarkkinoilla ovat ilmoittajan mukaan Ouman Oy [30–40] %, Siemens Osakeyhtiö [20–30] %, Honeywell Oy [10–20] %, Schneider Electric Suomi Oy [5–10] % ja Caverion Oy [5–10] %.

30.8.2021

Lisäksi Senera ostaa ilmoittajan mukaan *putki- ja sähköasennuspalveluita* Assemblinin kilpailijoilta. Ilmoittajan arvion mukaan Seneran valtakunnallinen markkinaosuus ostajana on kuitenkin vain [0–5] % sähköasennuksissa ja [0–5] % putkiasennuksissa eikä nousisi oleellisesti korkeammaksi kapeammalla maantieteellisellä markkinamäärittelyllä millään paikallisella markkinalla. Lisäksi Assemblinin valtakunnallinen markkinaosuus on ilmoittajan mukaan sähköasennuksissa noin [0–5] % ja putkiasennuksissa [0–5] % eikä nousisi oleellisesti korkeammaksi kapeammalla maantieteellisellä markkinamäärittelyllä millään paikallisella markkinalla.⁸

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittajan arvion mukaan yrityskaupasta ei aiheudu horisontaalisia kilpailuhuolia, koska osapuolten välillä havaittu horisontaalinen päällekkäisyys on vähämerkityksinen, sillä osapuolten markkinaosuudet suppeammallakin markkinamäärittelyllä ovat matalat ja osapuolten toiminta painottuu eri segmenteille.

Ilmoittajan arvion mukaan osapuolten suorat vertikaaliset yhteydet, Polygon-Senera ja Ramudden-Senera, koskevat tuotteita, joiden merkitys on Seneralle vähäinen ja joita on helposti saatavilla. Lisäksi ne edustavat pientä osaa näiden yhtiöiden ostoista ja myynneistä, ja näin ollen markkinoiden sulkeminen olisi ilmoittajan mukaan käytännössä mahdotonta, eikä siihen ole kannustimia. Myös Seneran kaksi vertikaalista yhteyttä Assemblinin kilpailijoihin ovat ilmoittajan mukaan niin ikään vähämerkityksellisiä.

Ilmoittajan näkemyksen mukaan yrityskaupassa yhdistyvät kaksi toisiaan täydentävää yritystä. Ilmoittajan mukaan kilpailu ei yrityskaupan myötä heikkene, vaan yrityskaupan lopputuloksena on kustannussynergioita sekä tuote- ja palveluvalikoiman paraneminen. Lisäksi ilmoittaja toteaa, ettei nyt käsillä oleva yrityskauppa aiheuta kilpailuhuolia siinäkään tilanteessa, että Assemblinin ja Fidelixin välinen yrityskauppa pantaisiin täytäntöön.

KKV:n arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Osapuolilla ei ilmoittajan toimittamien markkinatietojen perusteella ole merkittäviä horisontaalisia päällekkäisyyksiä millään mahdollisilla relevanttien markkinoiden määrittelyillä. Lisäksi osapuolten välisten vertikaalisten suhteiden osalta ei ole tullut esiin viitteitä keskittymän kyvystä tai kannustimesta sulkea markkinoita yrityskaupan jälkeen. Viraston markkinaselvityksessä ei myöskään ilmennyt, että yrityskaupalla olisi haitallisia kilpailuvaikutuksia.

⁸ Ilmoittajan arvion mukaan putkiasennusten kokonaismarkkinan arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 2,1 miljardia euroa ja sähköasennusten noin 1,7 miljardia euroa. Ilmoittajan mukaan Assemblinin merkittävimmät kilpailijat sekä sähkö- että putkiasennuksissa ovat Caverion Oy [5–10] %, Are Oy [5–10] %, Bravida Finland Oy [0–5] %, Quattro Mikenti Group Oy [0–5] % ja Instalco (Sähkö-Buumi Oy / Uudenmaan LVI-Talo Oy) [0–5] %.

30.8.2021

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy järjestelyn, jossa Assemblin AB hankkii yksinomaisen määräysvallan Senera Oy:ssä.

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa erityisasiantuntija Lauri Kirkkola, puhelin 029 505 3073, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi

Ylijohtaja Timo Mattila

Erityisasiantuntija Lauri Kirkkola